

حبس انفرادی

از دیدگاه اسلام

تألیف:

دکتر محمد حسن نجاری

www.ketab.ir

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: نجاری، محمدحسن،
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran: Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: حبس انفرادی از دیدگاه اسلام/تالیف محمدحسن نجاری.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۴۹۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: کتاب حاضر در اصل پایان نامه دکترای مولف است.
موضوع	: زندان -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Prisons -- Religious aspects -- Islam --
موضوع	: زندان (فقه)
موضوع	: (Prisons (Islamic law *
موضوع	: زندان -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Prisons -- Law and legislation -- Iran :

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده یا ناشر، خلاف قانون، شرع و اخلاق است.

موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۴۶۳۳۸۶

فروشگاه: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۰۹۴۲۲

www.majdpub.ir

E- mail: info@majdpub.ir

صفحه رسمی انتشارات مجد در اینستاگرام: [majdlaw](https://www.instagram.com/majdlaw)

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: [@majdlaw](https://www.t.me/majdlaw)

حبس انفرادی از دیدگاه اسلام

تألیف:	دکتر محمد حسن نجاری
ناشر:	انتشارات مجد
چاپ:	اول، ۱۴۰۰
تعداد:	۵۰۰ نسخه
شابک:	ISBN: 978 - 622- 225- 490- 2 ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۲۲۵ - ۴۹۰ - ۲

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

فهرست مطالب

۹ سخن نویسنده
۱۱ مقدمه
۱۵ فصل اول: اصطلاح‌شناسی
۱۵ مبحث اول: اصطلاح «حبس»
۱۶ گفتار اول: مفهوم لغوی «حبس»
۱۷ گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی «حبس»
۱۷ بند ۱. مفهوم «حبس» در قرآن
۱۹ بند ۲. مفهوم «حبس» در روایات
۲۰ بند ۳. مفهوم «حبس» در کلام فقهاء و حقوق‌دانان
۲۲ بند ۴. مفهوم «حبس» در قوانین و مقررات
۲۳ گفتار سوم: ماهیت حبس
۲۸ گفتار چهارم: جایگاه حبس در نظام حقوق کیفری
۳۱ گفتار پنجم: فلسفه حبس و اهداف مقنن از اجرای آن
۳۵ گفتار ششم: اقسام حبس از نظر قوانین و مقررات حاکم بر کشور
۳۵ بند ۱. بازداشتگاه
۳۹ الف) بازداشتگاه عمومی
۴۱ ب) بازداشتگاه موقت
۴۴ ج) بازداشتگاه امنیتی
۴۶ د) بازداشتگاه انتظامی
۴۷ بند ۲. زندان محکومان
۵۰ الف) مراکز حرفه‌آموزی و اشتغال
۵۱ ب) کانون اصلاح و تربیت
۵۲ ج) مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی
۵۵ د) زندان‌های محکومان عادی و محکومان مالی
۵۷ گفتار هفتم: روش‌های زندانبانی
۵۸ بند ۱. روش‌های سنتی یا کلاسیک
۵۸ الف) روش عمومی یا دسته‌جمعی
۶۰ ب) روش انفرادی یا سلولی یا پنسلوانیایی
۶۱ ج) روش اوبرنین یا مختلط
۶۳ بند ۲. روش‌های اصلاحی

- ۶۳ الف) روش ایرلندی یا تدریجی
- ۶۵ ب) روش منطبق با شخصیت
- ۶۶ بند ۳. روش‌های نوین زندانبانی
- ۶۷ الف) روش نیمه‌آزادی
- ۶۸ ب) روش نیمه‌بازداشت و کیفرهای پایان هفته‌ای
- ۶۹ ج) حبس در منزل
- ۷۱ مبحث دوم: عبارت «حبس انفرادی»
- ۷۲ گفتار اول: مفهوم حبس انفرادی
- ۷۴ گفتار دوم: فلسفه و جایگاه حبس انفرادی در نظام حقوق کیفری ایران
- ۷۵ گفتار سوم: ویژگی‌ها و شاخصه‌های منحصر به فرد حبس انفرادی
- ۸۰ گفتار چهارم: آثار و پیامدهای حبس انفرادی
- ۸۰ بند ۱. آثار و پیامدهای مثبت
- ۸۱ بند ۲. آثار و پیامدهای منفی
- ۸۵ فصل دوم: تاریخچه حبس انفرادی
- ۸۶ مبحث اول: در نظام حقوقی غرب
- ۹۰ مبحث دوم: در نظام حقوقی اسلام
- ۹۲ مبحث سوم: در نظام حقوقی ایران
- ۹۲ گفتار اول: پیش از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۹۸ گفتار دوم: پس از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۱۰۳ فصل سوم: دیدگاه مشروعیت حبس انفرادی
- ۱۰۴ مبحث اول: تبیین دیدگاه مشروعیت حبس انفرادی
- ۱۰۴ گفتار اول: دیدگاه قانون‌گذار در خصوص مشروعیت حبس انفرادی
- ۱۰۵ بند ۱. بیم تبانی یا ضرورت در تحقیقات مقدماتی در جرائم سیاسی
- ۱۰۸ بند ۲. بنا بر اضطرار در جرائم امنیتی
- ۱۱۲ بند ۳. محبوسان متخلف و مخل نظم عمومی
- ۱۱۵ بند ۴. اطفال ساکن در کانون اصلاح و تربیت
- ۱۱۶ الف) جلوگیری از تبانی اطفال متهم و سایر جهات قانونی
- ۱۱۸ ب) تنبیه اطفال هنجارشکن ساکن کانون
- گفتار دوم: تبیین دیدگاه شورای نگهبان و برخی مراکز قوه قضائیه در خصوص مشروعیت حبس انفرادی
- ۱۲۰ مبحث دوم: ادله ارائه شده در جهت اثبات مشروعیت حبس انفرادی
- ۱۲۶ مبحث دوم: ادله ارائه شده در جهت اثبات مشروعیت حبس انفرادی

گفتار اول: ادله ارائه شده به منظور اثبات مشروعیت حبس انفرادی از باب حکم

اولی	۱۲۷
بند ۱. نصوص دال بر مشروعیت حبس انفرادی	۱۲۷
الف) نصوص دسته نخست	۱۲۷
ب) نصوص دسته دوم	۱۳۲
بند ۲. مشروعیت حبس انفرادی از باب تعزیر	۱۳۵
الف) مفهوم تعزیر	۱۳۵

گفتار دوم: ادله ارائه شده به منظور اثبات مشروعیت حبس انفرادی از باب حکم

ثانوی	۱۴۴
بند ۱. مصالح عمومی	۱۴۴
الف) مفهوم مصالح عمومی	۱۴۵
ب) مستندات مصالح عمومی	۱۴۷
ج) تبیین نحوه استناد به مصالح عمومی	۱۴۹
د) ارزیابی استناد به مصالح عمومی	۱۵۰
بند ۲. قاعده اضطرار	۱۵۲
الف) مفهوم اضطرار	۱۵۳
ب) مستندات قاعده اضطرار	۱۵۴
ج) قلمرو قاعده اضطرار و شرایط تحقق آن	۱۵۶
د) تبیین نحوه استناد به قاعده اضطرار	۱۵۸
ه) ارزیابی استناد به قاعده اضطرار	۱۶۰
بند ۳. قاعده دفع افسد به فاسد	۱۶۳
الف) مفهوم دفع افسد به فاسد	۱۶۳
ب) مستندات قاعده دفع افسد به فاسد	۱۶۴
ج) تبیین نحوه استناد به قاعده دفع افسد به فاسد	۱۶۶
د) ارزیابی استناد به قاعده دفع افسد به فاسد	۱۶۷
بند ۴. قاعده ضرورت حفظ نظام و منع اختلال در آن	۱۷۰
الف) مفهوم ضرورت حفظ نظام و منع اختلال در آن	۱۷۰
ب) مستندات قاعده ضرورت حفظ نظام و منع اختلال در آن	۱۷۱
ج) تبیین نحوه استناد به قاعده ضرورت حفظ نظام و منع اختلال نظام	۱۷۳
د) ارزیابی استناد به قاعده ضرورت حفظ نظام	۱۷۳

فصل چهارم: دیدگاه عدم مشروعیت حبس انفرادی

مبحث اول: تبیین دیدگاه عدم مشروعیت استفاده از حبس انفرادی

سخن نویسنده

یکی از موضوعات بسیار مهمی که در حوزه حقوق کیفری ایران برای سالیان متمادی مطرح گردیده و متأسفانه به واسطه وجود برخی مسائل، به صورت مفصل مورد موشکافی قرار نگرفته و بر همین اساس، تا کنون پژوهشی مستند و مستدل و به صورت کاملاً بی طرف و به دور از هر گونه سیاست‌زدگی پیرامون آن صورت نگرفته، مسئله مشروعیت یا عدم مشروعیت استفاده از حبس انفرادی است که قانون‌گذار گاه با همین تعبیر و گاهی با تعابیر مشابه (از جمله واحد تک‌نفره) استفاده از آن را در خصوص برخی جرائم به رسمیت شناخته است. اهمیت و جایگاه حمایت از حقوق شهروندان و جلوگیری از وقوع انحراف در تحقیقات مقدماتی که نتیجه‌ای جز نقض حقوق افراد بی‌گناه و بزه‌دیدگان و نیز فرار مجرمان از چنگال عدالت و قانون را با خود به همراه ندارد، اینجانب را بر آن داشت که علی‌رغم وجود برخی تأملات و کم‌لطفی‌ها، به بررسی موضوع حبس انفرادی بپردازم. موارد استفاده از این شیوه زندانبانی و نیز سازگاری یا عدم سازگاری این قسم از مجازات سالب آزادی با اصول و قواعد حاکم بر نظام حقوقی اسلام، سوالات چالش برانگیزی است که در این پژوهش به تبیین و بررسی آن‌ها پرداخته شده است.

اثر پیش رو حاصل تحقیقاتی است که به منظور اخذ درجه دکترای تخصصی در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه سراسری سمنان صورت پذیرفته است. بر خود لازم می‌دانم از زحمات و تلاش‌های استاد راهنما، جناب آقای دکتر حمید مسجدسرائی و استاد مشاور، جناب آقای دکتر محمد حسن حسنی و مدیر انتشارات مجد، جناب آقای دکتر سید عباس حسینی نیک و سایر عزیزانی که در نگارش این پژوهش، بنده را یاری نمودند، تشکر کرده و از خداوند متعال طول عمر همراه با عزت و سلامتی ایشان را خواستارم. امید است خوانندگان فهیم و فرهیخته با رهنمودهای علمی خود در جهت غنای بیشتر این اثر و تکمیل مباحث مربوط به موضوع حبس انفرادی، بنده را یاری فرمایند.

محمد حسن نجاری^۱